

Adroddiad i'r Cabinet

Dyddiad y cyfarfod 20 Hydref 2020

Aelod Arweiniol / Swyddog Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Adroddiad Cyllid (Medi 2020/21)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2020/21. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros wneud yr adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2020/21.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2020/21 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £208.302 miliwn (£198.538 miliwn yn 19/20). Rhagwelir y bydd gorwariant o £5.107 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol (£5.221 miliwn fis diwethaf). Nid yw'r gorwariant hwn yn cyfrif unrhyw grant 'colli incwm' ar gyfer Chwarter 2 (hawliad yn cael ei roi at ei gilydd ar hyn o bryd) nac unrhyw hawliadau

pellach. Amlinellir cefndir y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6 ac Atodiad 2, sydd hefyd yn nodi'r gorwariant gros.

Roedd cyllideb 2020/21 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn fel y nodir isod:

- Nodwyd arbedion corfforaethol yn ymwneud â'r adolygiad actiwaraid pob tair blynedd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2 filiwn)
- Arbedion ysgolion o 1% (£0.692 miliwn)
- Arbedion ac arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau (£1.756 miliwn)

Mae'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni. Ar ben hyn, dynodwyd £1.086 miliwn o'r arbedion gwasanaeth yn wreiddiol fel arbedion sydd eisoes wedi'u gweithredu. Bydd dadansoddiad llawn yn cael ei wneud a bydd adroddiadau arno i'r Cabinet yn y dyfodol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

Effaith y Coronafeirws - Mae'r strategaeth fyrdymor bresennol o weithio gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau'r cyllid canlynol:

- Mae grantiau mawr i Gymru gyfan wedi'u cyhoeddi – pob un yn cael eu hawlio trwy'r un broses (mae grantiau bach penodol hefyd wedi'u cyhoeddi):
£30 miliwn o Gronfa Galedi gychwynnol – gweithio'n dda (ar gyfer Chwarter 1).
£40 miliwn o Grant Gofal Cymdeithasol (Ebrill i Fehefin) a £22.7 miliwn yn ychwanegol (Gorffennaf i Fedi).
£33 miliwn o Grant ychwanegol Prydau Ysgol am Ddim (tan ddiwedd Awst) a £2.8

miliwn yn ychwanegol am bythefnos ym mis Medi.

£10 miliwn o Grant Digartrefedd i gefnogi a rhoi llety i rai sy'n cysgu ar y stryd.

Mae'r tabl isod yn crynhoi sefyllfa'r hawliadau ar gyfer CSDd. Mae'r golofn 'Yn cael eu dal' yn nodi eitemau y mae LIC yn gofyn am fwy o wybodaeth yn eu cylch:

Mis	Cyfanswm Hawliad Gwreiddiol	Gwrthodwyd	Symiau Net yn cael eu dal	Taliad rhannol (50% o gostau TGCh)	Hawliad net a dalwyd hyd yma
Mawrth 2020	£61,701	£0	£0		£61,701
Ebrill 2020	£666,927	0	(£8,865)		£658,062
Mai 2020	£1,200,170	(£22,377)	(£190,316)		£987,477
Mehefin 2020	£1,027,489	(£14,586)	(£157,313)	(£14,640)	£840,950
Gorffennaf 2020	£608,569	0	(£248,013)		£360,556
Awst 2020	£449,370		£179,149		£628,519
Cyflwynwyd hyd yma	£4,014,226	(£36,963)	(£425,358)	(£14,640)	£3,537,265
Medi 2020	I'w gadarnhau				
Cyfanswm	£4,014,226	(£36,963)	(£425,358)	(£14,640)	£3,537,265

- Hyd at £78 miliwn wedi'i gyhoeddi fel Cyllideb Atodol ar gyfer colledion incwm yn Chwarter 1. Mae taliad cychwynnol o £2.6 miliwn wedi'i dderbyn i dalu am golledion incwm ynghlwm â Hamdden, Parcio Ceir, Gwastraff a Phrydau Ysgol. Fel yr adroddwyd fis diwethaf gadawodd hwn hawliad pellach ar gyfer yr eitemau a oedd yn weddill yn Ch1 a oedd yn gyfanswm o £1.4 miliwn. O'r swm gweddilliol hwn, mae £435,000 wedi'i dalu, mae £688,000 wedi cael ei oedi nes bod gwybodaeth bellach yn cael ei darparu (digolledu rhwng awdurdodau yn bennaf), mae £86,000 wedi cael ei oedi tan ddiwedd y flwyddyn (e.e. Ffioedd Cynllunio - a allai wella) a £207,000 sef colledion y Cyfrif Refeniw Tai yn bennaf sydd wedi'u barnu yn anghymwys oherwydd yr angen i drin y Cyfrif Refeniw Tai a'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig yr un fath. Mae'r Gwasanaeth Cyllid yn rhoi hawliad at ei gilydd ar gyfer Chwarter 2 ar hyn o bryd sy'n seiliedig ar ganllawiau adolygedig a dderbyniwyd gan LIC sy'n adlewyrchu eu pwyslais ar yr angen am gysondeb ar draws cynghorau a'r angen i osgoi cymorthdalau dewisiadau lleol.
- Yn dilyn cyflwyno amcangyfrifon o bwysau yn y dyfodol, mae LIC wedi cyhoeddi £264 miliwn yn ychwanegol "ar gyfer awdurdodau lleol i'w cefnogi gyda'r costau ychwanegol a'r incwm a gollir yn sgil pandemig COVID-19 dros weddill y flwyddyn ariannol." Mae'r

tabl isod yn crynhoi sut mae'r swm hwn yn cael ei ddyrannu ar hyn o bryd. Mae canllawiau pellach wedi cael eu derbyn fel y nodir uchod ac rydym yn parhau i baratoi hawliadau yn fisol a phob chwarter, gan gymryd i ystyriaeth y newidiadau i ganllawiau.

Cronfa Galedi Awdurdodau Lleol at Argyfwng COVID19			
COSTAU YCHWANEGOL	Ar gyfer cyfnod	Ystod y gyllideb	
		Wedi darparu ar ei gyfer	Hyd at
Pwysau Covid cyffredinol ac ychwanegol	Gorffennaf – Medi	£34,200,000	£34,200,000
Pwysau Covid cyffredinol ac ychwanegol	Hydref – Mawrth	£48,100,000	£84,200,000
Glanhau ysgolion	Awst – Mawrth	£24,900,000	£24,900,000
Diogelu yn 'Olrhain, Monitro, Diogelu'	Awst – Mawrth	£1,000,000	£1,000,000
COLLEDION INCWM	Gorffennaf – Mawrth	£89,000,000	£119,900,000
Cyhoeddwyd ar 17/08/20		£197,200,000	£264,200,000

Model Darparu Amgen Hamdden – Mae'r llinell gyllideb hon yn cynnal y cyllidebau gweddilliol sy'n gysylltiedig â Hamdden, gan gynnwys y ffi reoli sy'n talu am y gwasanaethau a fyddai'n cael eu darparu yn ystod blwyddyn arferol. Mae Hamdden Sir Ddinbych Cyf yn adrodd yn fisol i'r Bwrdd Rheoli Contractau ar y sefyllfa ariannol sy'n newid yn gyflym yn yr ardal hon. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo trefniadau i helpu llif arian y cwmni wrth ddisgwyl am gyhoeddiadau gan Lywodraeth Cymru.

Cyllidebau Corfforaethol – Er nad oes unrhyw amrywiant ar hyn o bryd, mae'n debygol y bydd yr holl wariant dewisol ac arian wrth gefn yn cael eu rhyddhau er mwyn helpu i ariannu'r sefyllfa. Ers mis diwethaf mae costiau manwl wedi'u cyfrifo mewn perthynas ag effaith y setliad tâl ac mae cyllideb wrth gefn gwerth £410,000 wedi'i dyrannu i wasanaethau. Fodd bynnag mae risgiau yn parhau o amgylch yr Incwm O'r Dreth Gyngor a'r Cynllun Gostyngiad Treth Y Cyngor sy'n debygol o ddileu gweddill y gronfa wrth gefn. Cariwyd Balansau Cyffredinol heb eu clustnodi o £7.135m ymlaen i 2020/21, gydag isafswm lefel ddarbodus o £5 miliwn neu 2% o'r Gyllideb Refeniw Net (£4.2 miliwn) p'un bynnag yw'r uchaf. Mae'n bosibl y bydd angen adolygu hyn wrth i ni barhau i deimlo effaith y pandemig.

Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2020/21 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.9 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w cario ymlaen i 2021/22 yw diffyg net

o £1.870 miliwn, sy'n cynrychioli cynnydd o £0.482 miliwn yn y diffyg sydd wedi'i ddwyn ymlaen i 2020/21 o £1.388 miliwn. Mae tanwariant bychan o £50,000 yn y gyllideb heb ei dirprwyo.

Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd gostyngiad o £1.080 miliwn mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £867,000 yn fwy na'r gostyngiad o £213,000 yn y gyllideb oherwydd y cynllun diwygiedig i gynyddu'r cyfraniad refeniw i gyfalaf. Felly rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £1.587 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Gyllideb Gyfalaf o £19.2 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£5.3 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£13.8 miliwn).

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Medi, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £243.5 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.91%. Roedd y balansau buddsoddi yn £25.4 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.01%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £49.38 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma'n £13.78 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Aseidiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor ei gyflwyno i'r Cyngor ar 21 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi'i gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Hefyd eleni, cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu gyda'r cyhoedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol, a byddwn yn datblygu ar y profiad yn y blynyddoedd i ddod.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Wrth gwrs, mae'r ffocws ar hyn o bryd ar yr ymateb ariannol a'r broses adfer yn sgil pandemig Covid-19. Er bod y pwysau yn sylweddol iawn, mae'r Cyngor yn dechrau'r cyfnod hwn gyda'r manteision canlynol:

- Enw da iawn am reoli cyllid ac ymateb i dros 10 mlynedd o ostyngiadau yn y gyllideb mewn termau real. Dylai'r systemau a'r prosesau sydd ar waith helpu Cyngor Sir Ddinbych yn ei ymateb
- Mae gan y Cyngor gronfeydd ariannol wrth gefn a balansau cymharol iach.
- Roedd y setliad a'r gyllideb a osodwyd ar gyfer 2020/21 yn caniatáu i'r Cyngor fynd i'r afael â llawer o bwysau o fewn Gofal Cymdeithasol, Gwasanaethau Gwastraff, Cludiant Ysgol, Addysg ac Ysgolion. Nid yw hyn yn golygu nad yw'r pwysau busnes arferol yn dal i fodoli, ond mae'n golygu ein bod mewn sefyllfa well na'r blynyddoedd blaenorol

Bydd yr Adroddiad Cyllideb rheolaidd i'r Cabinet yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau a darperir diweddariadau rheolaidd i gyfarfodydd anffurfiol o'r Cabinet o hyd.

Mae meysydd o risg yn parhau ar gyllidebau gofal cymdeithasol (Oedolion a Phlant), Cludiant i'r Ysgol a Gwasanaethau Gwastraff er gwaethaf y buddsoddiad sydd yng nghyllideb 2020/21 (cyfanswm o £6.1 miliwn). Caiff y meysydd hyn eu monitro'n agos drwy'r flwyddyn.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n amlwg mai dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol mae Cyngor Sir Ddinbych wedi'i wynebu. Nod y Strategaeth Ariannol y cytunwyd arni gan y Cabinet ym mis Mai yw lliniaru'r risgiau allweddol canlynol:

- Gall methu â chael strategaeth ariannol gadarn effeithio ar sefydlogrwydd a chynaliadwyedd ariannol y Cyngor.
- Effaith ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau craidd.

- Effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.